

Klima- og miljødepartementet
[Klima- og energiseksjonen](#)
E-post: postmottak@kld.dep.no
Telefon: 22 24 57 11
Adresse: P.B. 8013 Dep, 0030 Oslo

Oslo, 14. desember 2016

Høring - Rapport fra regjeringens ekspertutvalget for Grønn konkurransekraft

Utvalget for Grønn konkurransekraft peker på mange viktige forhold, men vi mener det er en svakhet at rapporten ikke drøfter norsk næringslivs rolle i løsningen av de påtrengende bærekraftsutfordringene globalt. Det globale markedet for lavkarboninvesteringer anslås av Bloomberg å utgjøre mer enn fem tusen milliarder dollar i perioden frem til 2030.

Spørsmålet om hvordan norske bedrifter kan styrke sin konkurransekraft på dette globale markedet bør derfor stå sentralt i den videre behandlingen av rapporten.

Den globale omleggingen til ren energi åpner nye markeder for næringslivet. Norge har her en **unik posisjon med kompetanse og ledende bedrifter innen utvikling, finansiering og eierskap av vann-, sol- og vindkraft – samt flere lovende bedrifter som leverer komponenter til dette store markedet.** Markedet for ren energi består av en rekke segmenter der norske bedrifter burde ha gode forutsetninger for å lykkes: Prosjektutvikling og -ledelse, energistyring og -lagring, elektrifisering samt finansiering, forvaltning og drift er eksempler i så måte.

Under omtalen av konkurransedyktig finansiering, fremhever utvalget viktigheten å kunne tilby langsiktig lånefinansiering til bedrifter bl.a. innen fornybar energi. «Enkelte andre land har et betydelig bredere utbygget tilbud av låneprodukter som bl.a. kortsiktig arbeidskapitalfinansiering og **langsiktig lånefinansiering**» (vår uthevelse, red), skriver utvalget og nevner i den forbindelse bl.a. Svensk Exportkredit og den tyske utviklingsbanken KfW.

Vi støtter derfor anbefalingen til utvalget om å «styrke finansieringsordningene.. for fastlandsindustrien og **spesielt for investeringer i fornybar energi.**(vår uthevelse)». Vi vil i denne høringsuttalelsen trekke frem et finansieringsforslag som vi mener vil kunne gi en unik og langsiktig vekststimulans for bedrifter som søker mot det internasjonale markedet for grønn energi, og som samtidig vil være et kostnadseffektivt bidrag til gjennomføringen av Paris-avtalen.

1. Bakgrunn: Flere investeringshindre for ren energi

Den sentrale barrieren for utvikling av ren energi er at nesten hele strømkostnaden må finansieres før strømmen er levert, i forbindelse med byggingen av kraftverket. I de fleste utviklingslandene er det begrenset tilgang på kapital, derfor prioriteres fortsatt kull- og dieselkraftverk med relativt lave investeringskostnader, men høye driftsutgifter.

Tilgang på lånekapital til konkurransedyktige betingelser er nøkkelen til at det skal bli lønnsomt å bygge ren energi i utviklingsland. I mange markeder finnes det ikke et fungerende bankvesen. Mange av landene ansees å ha høy politisk risiko og strømkjøperne er ofte nasjonale kraftselskaper med svake finanser. Dermed blir risikoen vanskelig å håndtere for private banker også i de markedene der det er et bankvesen. Selv i de tilfellene

der strømkjøpsavtalene støttes med en statsgaranti, er det vanskelig for kommersielle banker (for eksempel en norsk bank), å håndtere risikoen. Denne type risiko (kredittrisiko knyttet til for eksempel offentlig eide kraftselskaper og politisk risiko knyttet til svake styre-sett) har Norge som stat en mye bedre evne til å håndtere enn private banker. I den vedlagte rapporten «Partnerskap for klimafinansiering for akselerert utbygging av ren energi», gis det en nærmere beskrivelse av investeringshindringer når det kommer til utbygging av ren energi, spesielt i de fremvoksende økonomier.

FN-organisasjonen IRENA er en av flere internasjonale organisasjoner som fremhever behovet for garantiprodukter som adresserer denne typen risiki. Figuren nedenfor er hentet fra rapporten «Risk Mitigation and Structured Finance» (2016)

Figure 6. Types of investment constraints in renewable energy

Project start-up and development	Investment risk management	Scaling-up investment
<ul style="list-style-type: none"> • Limited experience in the financial sector • Availability of investment-ready projects • Limited access to capital 	<ul style="list-style-type: none"> • Political risk • Policy and regulatory risk • Counterparty risk (power off-taker risk) • Grid interconnection and transmission line risk • Currency risk • Liquidity and refinancing risk • Resource risk • Technology risk 	<ul style="list-style-type: none"> • Insufficient investment size and high transaction costs • Financial regulations restraining illiquid and riskier investments

IRENA-rapporten peker på at det i dag mangler risikodelings- og garantiprodukter egnet til å overkomme slike barrierer for lånekapitalfinansiering. Uten en effektiv tilgang på lånekapital er det ikke mulig å finansiere utbygging av fornybar kraftproduksjon.

2. Ikke bare FN-sporet: Norge bør ta større ansvar for resultatene

Norge er i dag en betydelig bidragsyter til en rekke initiativ og fond i FN-regi, opprettet med formål å lette kapitaltilgangen til blant annet fornybar energi i u-land. Ifølge en rapport fra Cicero (2015:04) overførte Norge bare i løpet av ett år, 2014, over 1 milliard kroner til ulike former for multilateral og bilateral klimafinansiering.

Ifølge informasjon i Statsbudsjettet 2017 og de ulike fondenes hjemmesider har **Norge totalt overført eller allokert over 21 milliarder kroner til multilateral klimafinansiering siden år 2010**. Hovedtyngden av dette er øremerket Regnskoginitiativet, mens minst 5 milliarder kroner er allokert til andre klimafinansieringsfond i hovedsak tiltenkt fornybar energi.

Fund Name	Fund Implementation Year	Total MNOK
Green Climate Fund *	2016	1 400
Climate Investment Funds (CIF)	2008	2300
GEEREF	2008	110
Global Environment Facility (GEF)	1994	537
Green Africa Power	2015	120
IFC Catalyst Fund	2012	100
Clean Energy Financing Partnership Facility	2007	100
TCAF(Transformative Carbon Action Partnership)		500
Total multilateral funds, mostly clean energy		5 167
REDD+(Rain Forest Partnership)	2008	16 500
Total climate financing		21 667

*(incl funding for adaptation)

Som en stor bidragsyter til klimafinansiering, mener vi Norge har et spesielt ansvar for å arbeide for en **resultateffektiv utnyttelse av pengestrømmene**. Dette er spesielt viktig i lys av at de industrialiserte landene har forpliktet seg til en kraftig vekst i klimafinansieringen i årene fremover, tilsvarende minst 100 milliarder dollar per år fra 2020 og utover.

Det foreligger imidlertid ingen opplysninger i Statsbudsjettet eller andre dokumenter om resultatene av klimafinansieringen så langt:

- Hvor stor andel private investeringer har de offentlige midlene utløst?
- Hvor stor energiproduksjon har fondene bidratt til?
- Hvor store reduksjoner i CO2 utslipp har midlene utløst eller medvirket til?

Norge bør ikke gjøre seg avhengig av at kun utenlandske fond og kompetansemiljøer forvalter norske milliardoverføringer til klimafinansiering, slik situasjonen er i dag. Kapital, koblet til kompetanse, er innsatsfaktorene. Norge har mye av både råvaren og kompetansen som kreves til å spille en ledende rolle når det gjelder å utvikle, finansiere, bygge, eie og drifte anlegg for fornybar energi i fremvoksende økonomier. Vårt forslag er ta ressursene i bruk her hjemme til å fremme bærekraftig internasjonal vekst, reduserte globale klimautslipp, norske arbeidsplasser og høykompetent teknologiutvikling.

3. Anbefaling: Garantifond kan utløse store private investeringer

Fornybarnæringen anbefaler at det opprettes et garantifond for å styrke næringslivets tilgang på lånefinansiering ifm ren energi-investeringer i fremvoksende økonomier. Fondet må kunne tilby garantiprodukter tilpasset unike hindringer for implementering av som de konkrete prosjekter møter.

Funksjonene til et slikt garantifond vil være følgende:

- Utstede garantier til fornybarinvesteringer fra norske - og andre - investorer i utviklingsland for å skape økonomisk utvikling. Garantiene skal utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt bygget, og være en del av vertslandenes nasjonale tiltaksplaner utviklet ifm Paris-avtalen (INDCs)
- Forenkle prosessen for private investorer med tanke på eksisterende og lignende ordninger; og etablere en institusjon som evner å ta på seg høyere risiko – markedsrisiko, kredittrisiko og politisk risiko
- Et konkret og resultat effektivt norsk bidrag til gjennomføringen av våre forpliktelser i Paris-avtalen
- Tilrettelegge for at Norge, i den grad det blir mulig under FNs Klimakonvensjon og UNFCCC, vil kunne samarbeide med u-land om utslippsreduksjoner, og krediteres for resultater oppnådd gjennom programmet.

Et garantifond som anbefalt kan tenkes organisert som et aksjeselskap, eller som en statsgaranti på linje med dagens ordninger i GIEK. Uansett organisasjonsform er det avgjørende at det enten ved etableringen eller gjennom årlige avsetninger bygges opp et grunnfond som gjør det mulig for Fondet å ta risiko i forhold til fondets ambisjoner og behovet.

Vi vil anbefale at det foreslåtte garantifondet i første omgang opprettes innenfor eller ved siden den eksisterende U-landsordningen i GIEK. For å ivareta fondets formål og legitimitet som klima- og utviklingsfinansiering, skal garantiene imidlertid ikke legges under OECDs regelverk for eksportfinansiering. I denne strukturen vil et team med ressurser og kompetanse fra f.eks. Norfund, Norad og private banker kunne administrere Fondet i samarbeid med GIEKs administrasjon, for å sikre bred fagkompetanse i vurderingen av prosjektene som søker garantier fra Fondet.

Utover å gå i balanse, skal fondet ikke ha som formål å gå med overskudd. Fondet skal søke best mulig resultatoppnåelse mht. ny, fornybar energiproduksjon, reduserte klimagassutslipp samt omsetning og verdiskaping i den norske «fornybarklyngen». Eventuelle tapsavsetninger som ikke blir allokert vil overføres til Fondets egenkapital for å kunne øke garantikapiteten samt øke investeringene.

Det foreslåtte ren energi-fondet vil være et viktig bidrag til gjennomføring av Paris-avtalen, og til en videreutvikling og konkretisering av norsk klimapolitikk. Artikkel 6 i Paris-avtalen legger nettopp opp til initiativ av denne typen, ikke minst for å sikre en kostnadseffektiv gjennomføring av klimamålene. Parallelt med oppbygging av fondet, kan Norge inngå avtaler med myndighetene i utviklingsland for å sikre at prosjektene er prioritert i henhold til landenes nasjonale klimaplaner (INDC-er). Ved å stille krav om UNFCCC-sertifisering, vil karbonutslippene fra prosjektene kunne registreres og eventuelt krediteres eller annulleres som del av de fremtidige samarbeidsmekanismene i henhold til Paris-avtalen.

Et norsk ren energi-fond som skissert kan få ytterligere gjennomslag dersom det blir akkreditert som partner til FNs Grønne Fond. Ved å bli FN-akkreditert slik det åpnes for, kan et norsk garantifond spille på lag med det internasjonale klimafondet – der Norge allerede er en stor bidragsyter – i gjennomføringen av store programmer innen ren energi.

Norge har tatt viktige initiativ for bevaring av regnskogen i utviklingsland. Å mobilisere kapital, kompetanse og teknologi for å redusere utslippene i utviklingsland gjennom produksjon av ren energi må anses som minst like viktig som regnskoginitiativet.

4. Kapitalbehov og resultater.

Dersom vi antar at Fondet over 10 år tilføres til sammen 5 milliarder kroner kr mener vi - med grunnlag i erfaringer fra GIEKs u-landsordning bl.a. – at det vil det kunne gi en samlet garantikapasitet på 40 - 50 milliarder kroner. Supplert med egenkapital og annen finansiering, vil det samlet kunne utløse investeringer i størrelsesorden 70-80 milliarder kroner- nok til å bygge hele 5 - 9 GW i ny vannkraft, sol eller vind. Resultatet vil bli økt fornybar kraftproduksjonen tilsvarende minst 15 TWh, tilsvarende strømforbruket til over 20 millioner innbyggere i Afrika.

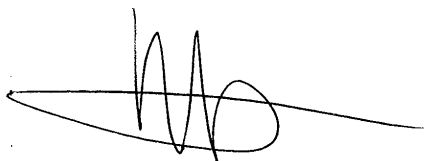
Fondet vil levere en betydelig og svært kostnadseffektiv klimagevinst: Gjennom UNFCCC rapportering – CDM eller tilsvarende – vil prosjektene støttet av Fondet levere reduserte klimagassutslipp tilsvarende minst 10 millioner tonn CO2 pr.år, eller hele 350-500 millioner tonn i kraftverkenes levetid. Den marginale «tiltakskosten» for den foreslåtte ordningen kan med andre ord anslås til 10-20 kr per tonn CO2.

5. Oppsummering

Det er snart ti år siden Norge lanserte regneskogssatsningen. Tiden er inne for et nytt norsk initiativ som kan bidra til nødvendige utslippskutt internasjonalt, og der norsk bedrifter kan spille en viktig rolle i gjennomføringen.

Paris avtalens mål fordrer en kraftig akselerert utbygging av fornybar energi i utviklingslandene det nærmeste tiåret. Norge har i likhet de andre i-landene forpliktet seg til å bidra med finansiering, bl.a, gjennom FNs Grønne fond og andre internasjonale initiativ. Den norske fornybarnæringen har tatt til orde for at Norge - i tillegg til FN-sporet - engasjerer seg med direkte investeringer og teknologi- og kompetanseoverføring for å bidra til en raskere utbygging av fornybar energi i sør. Vårt initiativ vil – om det blir gjennomført – lede til klimakutt tilsvarende minst 10 million tonn CO2 per år innen 2025. I tillegg vil det stimulere til grønn næringsutvikling nasjonalt og bygge opp under en voksende norsk fornybar-industri.

Med vennlig hilsen

Vedlegg:

14.9.2016: «Partnerskap for klimafinansiering for akselerert utbygging av ren energi», Av Climate Mundial, Norfund, Scatec Solar, SN Power, DNV GL m.fl.